

TOPONÍMIA DE SANT JOAN DE LES ABADESSES

per Lorena VIZCAÍNO CUERVO

El present article és un recull toponímic del terme de Sant Joan de les Abadeses, situat a la comarca del Ripollès amb una superfície de 53,41 km². El seu terreny és muntanyós i força accidentat malgrat algunes planes situades a les riberes del Ter i de l'Arçamala.

L'article recull els noms dels masos, els elements orogràfics i hidrogràfics del terme i els carrers i places de la vila de Sant Joan.

Els masos de Sant Joan són:

Can Barraca	El Vilar	Can Jampere
Can Boixerol	La Rovira	El Coll
Can Dos Dies	El Serradell	Malatosca
Can Toni	El Mas	Molí de Malatosca
Ca l'Àngel	La Tolosa	Can Tarroja
Cal Cucut	La Serra del Cadell	Font de Many
Ribamala	Mas Cucut	Can Batlle
Rei de les Vinyasses	La Torre	Muig
La Casa Seca	Can Baixora	Cal Rei
El Serrat de la Reia	La Granota	Can Llagostera
El Serrat de la Teia	Els Arenys	La Sala de Muig
El Verdaguer	La Caseta	Llastanosa
La Riereta	Can "Niceto"	El Pujol
Cal Capità	La Grevolosa	La Batllia
Les Torrenteres	Les Cassasses	Can Coret
Can Jaumetic	La Collada	Can Panís
Can Janola	Can Pertot	Cal Cabrer
Can Bernat	Sansió	Can Maiola de Dalt
Can Sau	Can Blau	Can Maiola de Baix
Can Pau Llosa	Can Coll d'Art	El Marquès
Mas Nou	Can Lluert	El Reixac
El Salomó	Can Màxim	L'Urgell
Can Llop	Toralles	El Grau
La Ginebrosa	El Molinot	Perella
El Solà	Can Xipell	La Folcrà

Planagralla
La Mata
Can Regalat
El Canal
El Collet
Can Llagasta
Can Bosses
El Babi
El Casot
Pont d'en Serra
Cal Violí
El Guillot
El Serradal
Rodonella
Mas Guanter
El Ginebret
Cal Gaià
Cal Gat
L'Asprer
Can Roca
Mas Molí
Can Rogall
El Casot
Can Cul
Raurés
Les Pinoses
Can Suquet
La Roca
Cal Vaquer
Planvidrós
Les Llances
L'Òliba
La Cervera
El Faig
l'Esquirole
Molí Petit
Can Jombi
Caramelles
Casa Nova d'en Vilalta
Can Ramon de la Pera
Can Guilla
Font Freda
Can Barraca
Ca l'Assistent
Rodonella de Dalt
Cal Soc

Can coixinera
Can Sant Pare
Can Faula
Can Marçal
Can Barraca
Can Rèbol
Can Milà
El Covilar
La Fàbrega
Can Dispesa
Les Caselles
Can Creuet
Mas Guixer
Mas Pedrer
Cal Pedrer
Cal "Maño"
Hostal del Sol
Can Setcases
Can Mau
Sant Antoni
Les Feixes
El Querós de Dalt
El Querós de Baix
El Planàs
El Privat
El Pagès
Cal Gosset
El Corcoi
Can Pau Llebre
El Clarà
Can Garriga
Puig-oliver
Els Siralts
Can Catà
Cal Marxant
Les Pipes
Planabés
Cal Caire
Can Busquets
La Falguera
La Teuleria
La Girona
El Noguer
Rudes
Cal Ca
Pla d'en Sala

Can Sargantana
Can Martíé
Cal Gall
Colomer
Guillamet
Can Prim
Santigosa
Can Repunxó
Els Plans
Teuleria de la Folcrà
Can Catau
Can Xidru
Can Cebrià
Can Barrerà
Puig-de-Miquel
Can Gorra
Torrents
Les Cambres
Coll d'en Saquer
Can Cosme
Can Boixerol
La Planella
Escamars
Can Ferreruel
Can Roent
Can Palau
Ca l'Agustí
Can Manyans
Can Costa
Can Collabost
La Cànova
La Casa Gran
Montsalvatge
Can Jaumet
Cal Frare
El Casot
Colònia
Casilla
Cal Deia
La Garriga
La Guixera
Ca n'Isidro
Can Martí
Can Nova
La Plana
Cal Saltador

Entre els elements orogràfics trobaríem:

Saleres de Forcarà
El Babi
Santa Creu
Serrat de la Batllia
Pedrera
Torre la Maseta
Serrat dels Pins

Les Torreneres
Serrat de la Reia
Cingles de Ribamala
Serra de Rodonella
Serra de Costa Llisa
Les Tres Creus
Creu dels Afusellats

Serra del Colomer
Trencat del Reixac
Turó del Serrat de Dalt
Bac d'en Riera
Braga de Castilla
Turó de Castelltallat

COLLS

Collabòs
Coll de l'Home Mort

Collada de Muig
Coll d'Art

Collet del Vent

PLANES

Pla d'en Sala
Pla del Corcoll (o Cor-
coi)

Plana de Bes
Pla d'Estràngol
Planell del Bosc

Pla de la Collada
Pla de Roser

PUIGS

Puigmiquel

Puig-rutx

Els elements hidrogràfics de Sant Joan són:

El Clot d'en Janola
Clot de Salomó
Clot de l'Aspre
Clotada Llarga

El Clotós
Clot de la Comtessa
Clot del Guilla
Clot dels Carboners

Clot del Pla d'en Sold
Clot de Vedellar
Clot de la Falguera

TORRENTS

Torrent d'Escamarc
Torrent del Vedellar
Torrent de Sentigosa
Torrent de Font Freda
Torrent de Vallcaix
Torrent d'Arçamala
Torrent de l'Óliba
Torrent de Ribamala

Torrent del Verdaguer
Torrent de Pudor
Torrent de la Ginebrosa
Torrent de Fàbrega
Torrent del Roser
Torrent de les Dous
Torrent de Planes Aigües
Torrent de la Rovira o de

Coll d'Art
Torrent de Muig
Torrent d'Oganes
Torrent de les Maduixes
Torrent de les Mentides

RECS

Rec de Rodonella
Rec de Can Rogall
Rec de Planvidrós
Rec de Can Cervera
Rec de l'Esquirolet

Rec del Clot del Llop
Rec de Can Blau
Rec de les Pipes
Rec del Marxant
Rec de Santa Creu

Rec del Camp
Rec del Cap
Rec de Clarà
Rec de Queròs

RIERES

Riera de Repunxó

Riera de Malatosca

FONTS

Font del Many
Font de Puig-rust
Font de la Batllia
Font de la Colònia
Font de la Rovira
Font de la Caseta
Font de la Mare
Font de la Tolosa
Font Pudor
Font del Sofre
Font Sulfurosa
Font del Vilar
Font de Ribamala
Font del Molí
Font de la Roca
Font del Cucut

Font del Moll
Font de les Llances
Font de la Teula
Font del Clotàs
Font Freda
Font de Can Guilla
Font dels Estudiants
Font dels Reis
Font del Mas
Font dels Vermells
Font d'en Roma
Font dels Enamorats
Font del Pont Sec
Font del Cubilar
Font de l'Albeurada
Font del Vedat

Font de l'Arç
Font de Sant Isidre
Font de Malatosca
Font de Guit
Font de Cal Gat
Font de Cal Marxant
Font dels Siralts
Font dels Enamorats
Font d'en Roca
Font de Coll d'Art

PONTS

Pont de Perella
Pont de Plans
Pont de Maians
Pont del Privat
Pont del Reixac
Pont del Noguier

Pont del Trencant
Pont de la Falguera
Pont de la Colònia
Pont del Roser
Pont de Ribamala
Pont d'en Serra

Pont de les Mentides
Pont del Cubilar
Pont Sec
Pont de Planàs

Entre els carrers i places de Sant Joan trobem:

Carrer del Ferrocarril
Plaça de l'Estació
Carrer del Taga
Carrer Sant Amant
Carrer d'Oganes
Carretera de l'Estació
Carrer Mare de Déu de Núria
Carrer de Bover
Carrer de Serra Cavallera
Carrer del Roser
Carrer Mare de Déu de Montserrat
Carrer de Vida Bona
Carrer de Puig Estela
Carretera de Ripoll
Carrer del Ter
Carrer de Mèxic
Carrer Ramon de Palol
Carrer de les Tres Creus
Avinguda Jaume I
Carrer Mare de Déu del Prat
Carrer Bernat Saulet
Carrer Manigosta
Carrer Font dels Estudiants

Carrer Joan Maragall
Camí Ram
Carrer Mossèn Jacint Verdager
Carrer Somatenista Ramon d'Urg
Placeta de Pompeu Fabra
Jardins J. Espona
Carrer P. Ramon de la Bisbal
Carretera de Camprodon
Carrer Mestre Serrat
Carrer J. Mª Andreu
Carrer Sant Isidre
Plaça de J. Anselm Clavé
Carrer Arx. Mn. Masdeu
Carrer Berenguer Arnau
Carrer Sant Pol
Plaça Arquitecte Morato
Carrer Pere Rovira
Carrer Torras i Bages
Carrer Pujada de les Monges
Carrer Era de l'Àngel
Carrer Mestre Guiu
Carrer Comella
Carrer Beat Miró

Carrer J. Sucarrats
Avinguda Comte Guifré
Carrer de les Mudes
Plaça de l'Abadia
Carrer Bisbe Soler
Carrer Abat Isalguer
Carrer Marquès Portosa
Plaça Major Porticada
Carrer Major
Carrer Bisbe Pons
Carrer Comamala
Carrer Asprer i Talich
Carrer Pere Planas
Plaça Escult. Pujol
Carrer Canonaires
Carrer Mercader Jossa
Carrer dels Tints
Plaça de l'Abadessa Emma i Font dels Mexicans
Carrer Sant Miquel
Carrer Ferrer i Oleina
Carrer Jaume Nunó
Carrer Parasols i Pi
Carrer Faura

Dintre de la vila trobem diferents edificis:

Monestir
Capella dels Dolors
El Claustre
El Museu del Monestir
Palau de l'Abadia
Sant Miquel de la Infermeria
Sant Pol
Pont Vell, Pont Nou i Pont de la Plana
Les antigues muralles
Pont del Carrer Faura

Capella de Palmàs
Escola de les Germanes Carmelites
Edifici de la Caixa de Pensions
Casa del Carrer Major on estiuvejava Joan Maragall
Finestra Gòtica del Carrer dels Tints
Pedró de la Moreneta i Gruta de Lourdes

Molí Petit
Piscina i camp de tennis
Camp de furbol
Molí Gros
Cementiri
Guàrdia Civil
Hospital
Ermita de la Mare de Déu del Prat
Correus i Telègrafs

Dintre del terme de Sant Joan trobem altres edificis:

Santa Magdalena	Estació de Toralles (ruïnes)	Fàbrica de ciment C. Mas
Oratori de Sant Joan Petit		
Ermita de Sant Antoni	Central elèctrica de Matosca	
Ciments Martín		

A Sant Joan de les Abadesses es trobaren restes del Paleolític mitjà o superior que pertanyen aproximadament als anys 30.000 aC. Cal pensar en l'existència continuada de població perquè hi perviu fins a l'actualitat toponímia d'origen pre-romà com és el cas del TAGA. Segons Francesc de Borja Moll, el topònim TAGUS és considerat cèltic. Hi ha indicis de l'existència de poblament durant l'època romana i el període visigòtic.

L'existència històrica de Sant Joan de les Abadesses com a poblament certament important es dona a partir de la política repobladora del Comte Guifré el Pelós en aquesta vall. L'any 879 Guifré el Pelós, Comte de Barcelona, repoblà la vall; els nous habitants es repartiren la terra per conrear-la. L'any 887 es construeix l'església del monestir, consagrada per Gotmar, Bisbe de Vic, i dedicada a Sant Joan Baptista. L'any 898 es proclama la primera abadessa del monestir, Emma, filla dels Comtes Guifré i Guinedilda. L'any 899 l'Emperador franc Carles, el Ximple, concedeix al monestir el privilegi d'immunitat que suposava la independència respecte als comtes, un territori autònom on l'abadessa tenia autoritat semblant a la d'un comte.

A partir d'aquí es desenvolupa la història de la vila de Sant Joan de les Abadesses, que sempre ha estat lligada al monestir i al llarg dels segles s'ha anat engrandint i formant-se nous barris al llarg del riu Ter.

Els barris més antics són el del Raval, edificat al voltant de l'antiga església parroquial de Sant Pol, i el barri vell del Vinyal.

En els últims vint anys han crescut els barris del Pla del Roser i de l'Estació situats a l'altre cantó del curs del riu Ter.

Com a barris més allunyats del nucli principal de la vila hi ha la Colònia Llaudet, dita popularment "El pagès", situada a uns 2 quilòmetres de la vila en direcció a Camprodon, i que va sorgir gràcies a la implantació d'una fàbrica tèxtil a la zona.

A una distància de 2 quilòmetres vers Ripoll, trobem la Colònia Jordana (o Cal Gat), sorgida també de l'evolució industrial a Sant Joan de les Abadesses.

Cal destacar que l'any 1921 es van retolar els carrers amb noms històrics i per això són tan nombrosos, com també ho són els carrers amb noms de personatges famosos o importants en la història de la vila.

Pel que fa al recull dels noms de masos cal dir que alguns han canviat en el transcurs del temps, fet que queda constatat en diversos documents i que recull l'obra de

Jordi Monés i Josep Surroca “Els masos de Sant Joan de les Abadesses”, publicat l’any 1985 a la mateixa vila a Canelles Editors. Aquests documents són:

- Judici del 15 de maig de l’any 913
- Capbreu de l’any 1397
- Fogatges dels anys 1497, 1515 i 1553
- Cens de Floridablanca
- Plànol de l’Ajuntament del 1898 en relació als masos

També cal dir que alguns dels masos que s’inclouen, actualment són considerats ruïnes.

Tenim disponibles exemplars endarrerits del “Butlletí interior”. Són els que s’indiquen per a cada número a la relació següent:

XXIX.....	5	XLVII.....	29	LXI.....	29
XXXI.....	7	XLVIII.....	1	LXII.....	20
XXXII.....	4	XLIX.....	1	LXIII.....	4
XXXV.....	3	L-LI.....	29	LXIV.....	29
XXXVIII.....	13	LII.....	29	LXVI.....	18
XXXIX.....	29	LIII.....	29	LXVII.....	28
XLI.....	13	LIV-LV.....	29	LXVIII.....	18
XLII.....	24	LVI.....	55	LXIX.....	27
XLIII.....	3	LVII.....	29	LXX-LXXI (1).....	16
XLIV.....	3	LVIII.....	29	LXX-LXXI (2).....	17
XLV.....	29	LIX.....	29	LXXII.....	32
XLVI.....	29	LX.....	29	LXXIII.....	26

Tots aquells socis que hagin ingressat a la Societat d’Onomàstica després de l’aparició de cadascun dels números esmentats i que estiguin interessats a disposar d’algun d’aquests exemplars, els poden demanar al Secretari de la Societat i els seran tramesos, a ports pagats, al preu de 750, 1000 o 2000 pessetes cadascun, segons el gruix del volum (fins a 100 pàgines, fins a 400 pàgines o més de 400 pàgines, respectivament).